

NATURBASERET DESIGN & PLANLÆGNING

Hvordan, og med hvilke mulige synergier kan vi bruge vandet og de kommende vandskaber, som udgangspunkt og driver i den forandring som det åbne land står overfor?

Lise Kloster Bro, Project Director, SLA

[Mail: lkb@sla.dk](mailto:lkb@sla.dk), tlf: 53500314

Kristine Holten Andersen, Project Architect, SLA

Kristine Engemann Jensen, Biologist, SLA

SLA

Naturkraft, Danmark, konceptplan

Hvem er SLA? *We create places for life. All life*

Vi hjælper virksomheder, lokalsamfund og byer med at styrke deres klimaresiliens og biodiversitetsindsatser på alle niveauer og i alle skalaer.

3 kontorer

130 mennesker

30 år

1500 projekter

100 MM DKK / 50% Nordic

Vi er en lærende og vidensdelende organisation, der arbejder i tværfaglige teams for at levere naturbaserede løsninger på verdens mest presserende problemer.

Radikal landskabsforvandling
-mere plads til vand og skov

Hvis vi ikke tænker os godt om risikerer vi

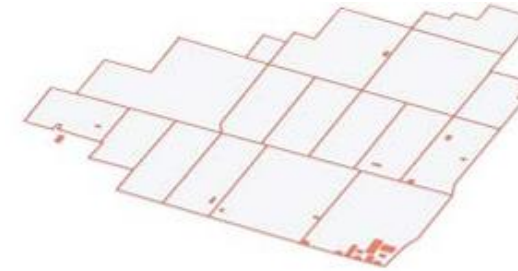
- at få usammenhængende anonyme landskaber og industriplantager
- at gå glip af mulighederne for samspil med andre vigtige kommunale opgaver som
 - klimatilpasning (skybrud, stormflod (havstigninger))
 - biodiversitet
 - bosætning og sundhed
- at få yderligere affolkning af landområderne
- at vi ikke kommer i mål pga. manglende ejerskab og kobling til anden udvikling

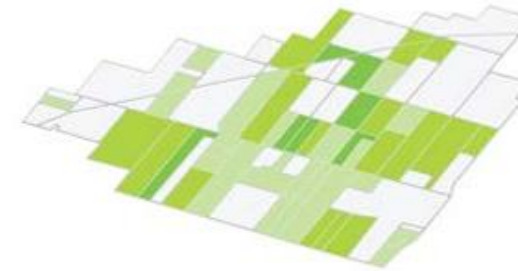
Vision og strategi, Naturnationalpark /Canada, Toronto

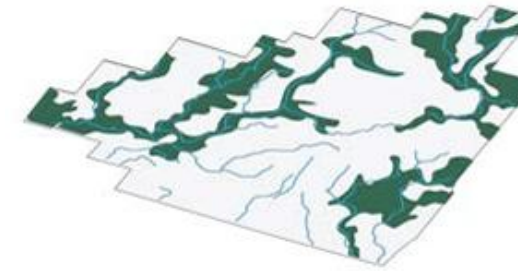
SLA

*Built structures and
concession grid*

Farm fields

Nature

A shared vision for the Expanded Rouge National Urban Park

Kortlægninger:

Topografi

Hydrologi

Kronedække, alder

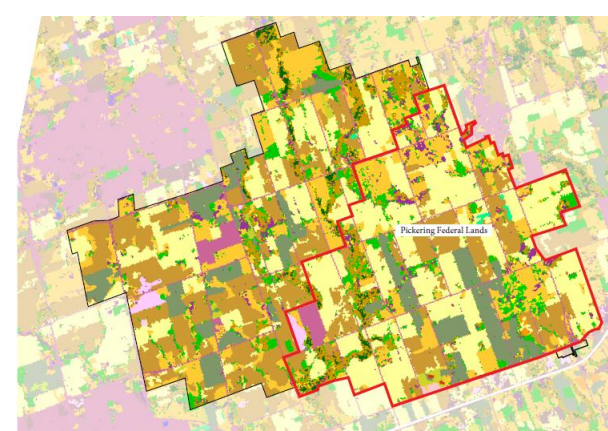
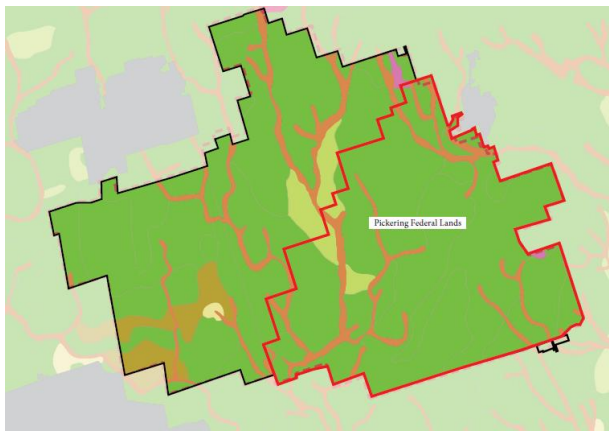
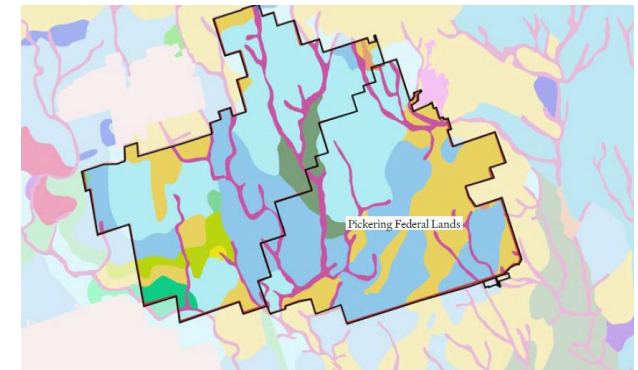
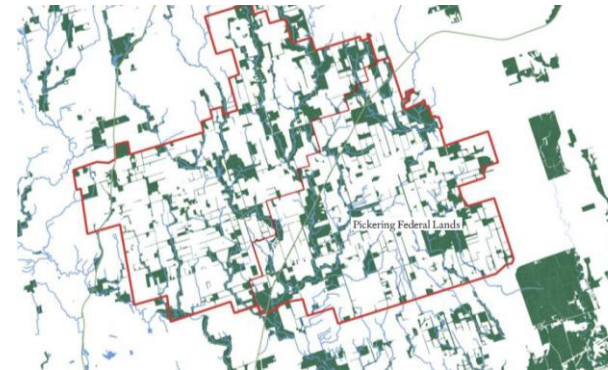
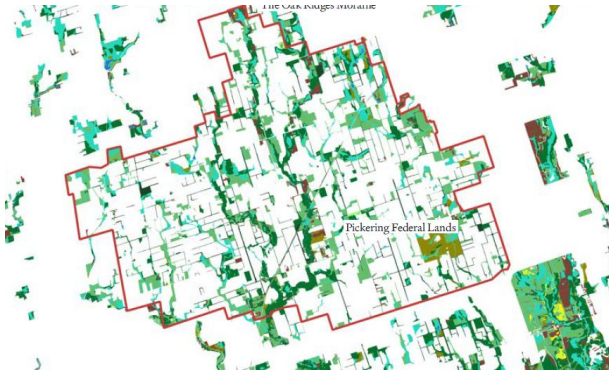
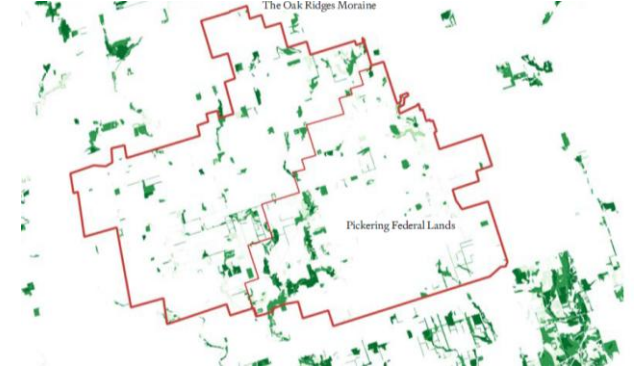
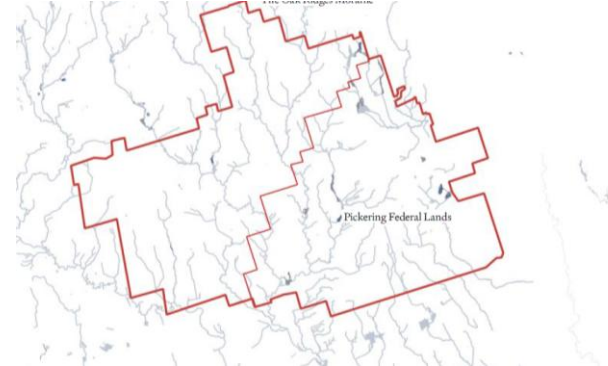
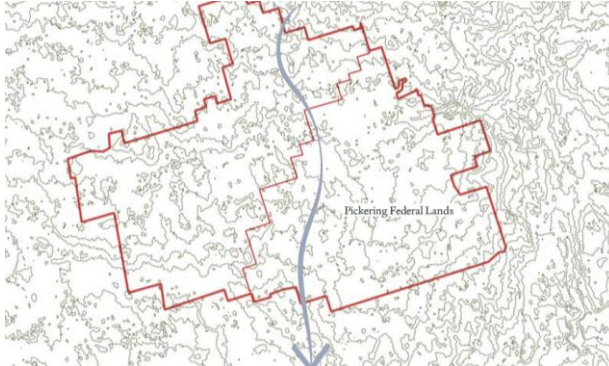
Habitatkortlægning

Jordtyper

Naturstrukturer

Jordklasser

Afgrødekortlægning

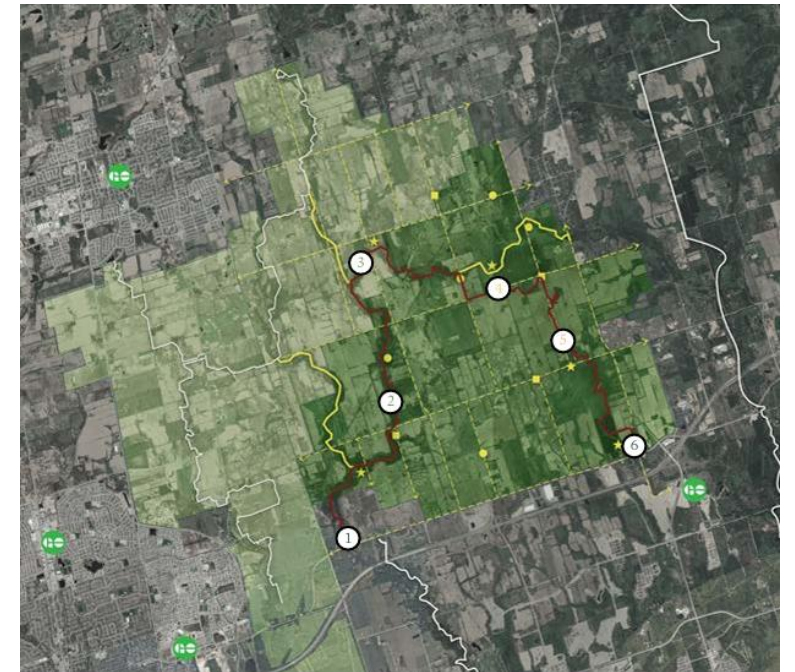
Visioner for sameksistens mellem Natur, landbrug og byudvikling

Nature Vision

Farmland Vision

Community Vision

Natur vision

- forbinde
- genoprette
- bevare
- beskytte

 Biodiversity Corridor - 100m offset

 Agroforestry - 200m offset

 Existing Woodlands and Hedgerow Connection

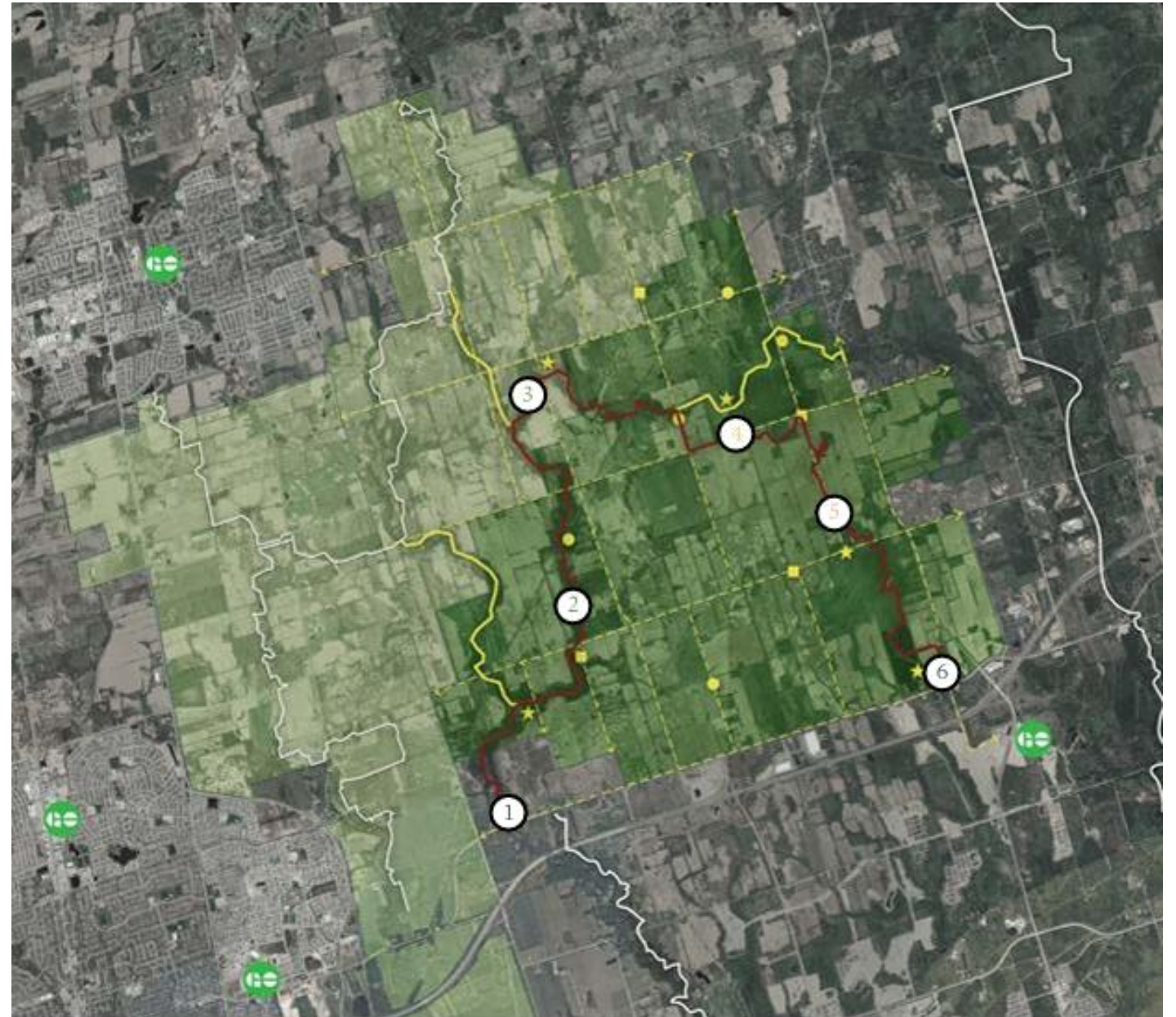
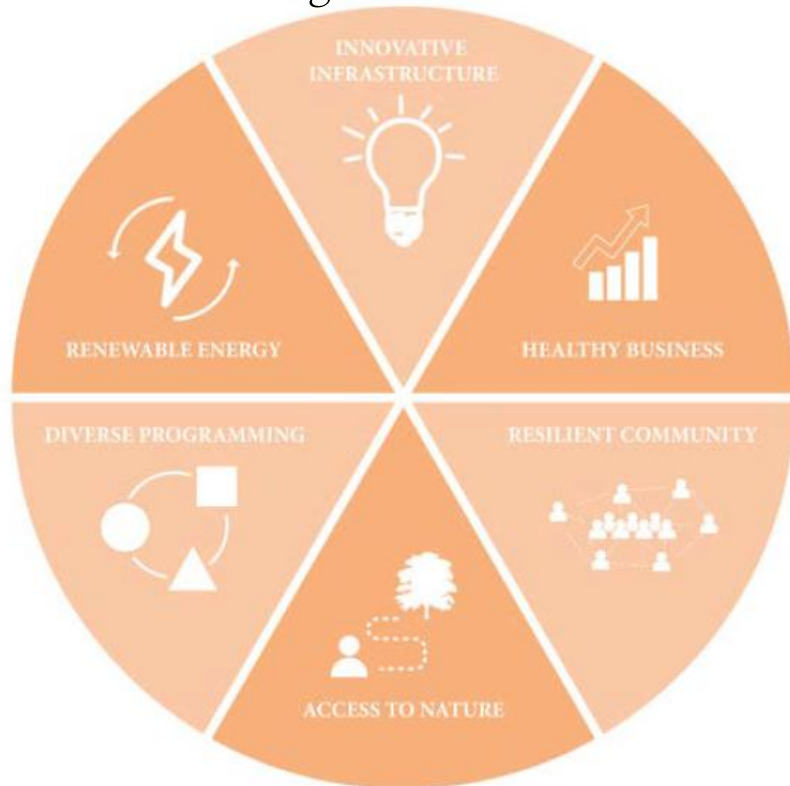
Landbrugsvision

- bæredygtighed
- regenerativt landbrug
- fødevarerikkerhed
- sikkerhed for retten til jorden
- inddragelse af lokalsamfundet

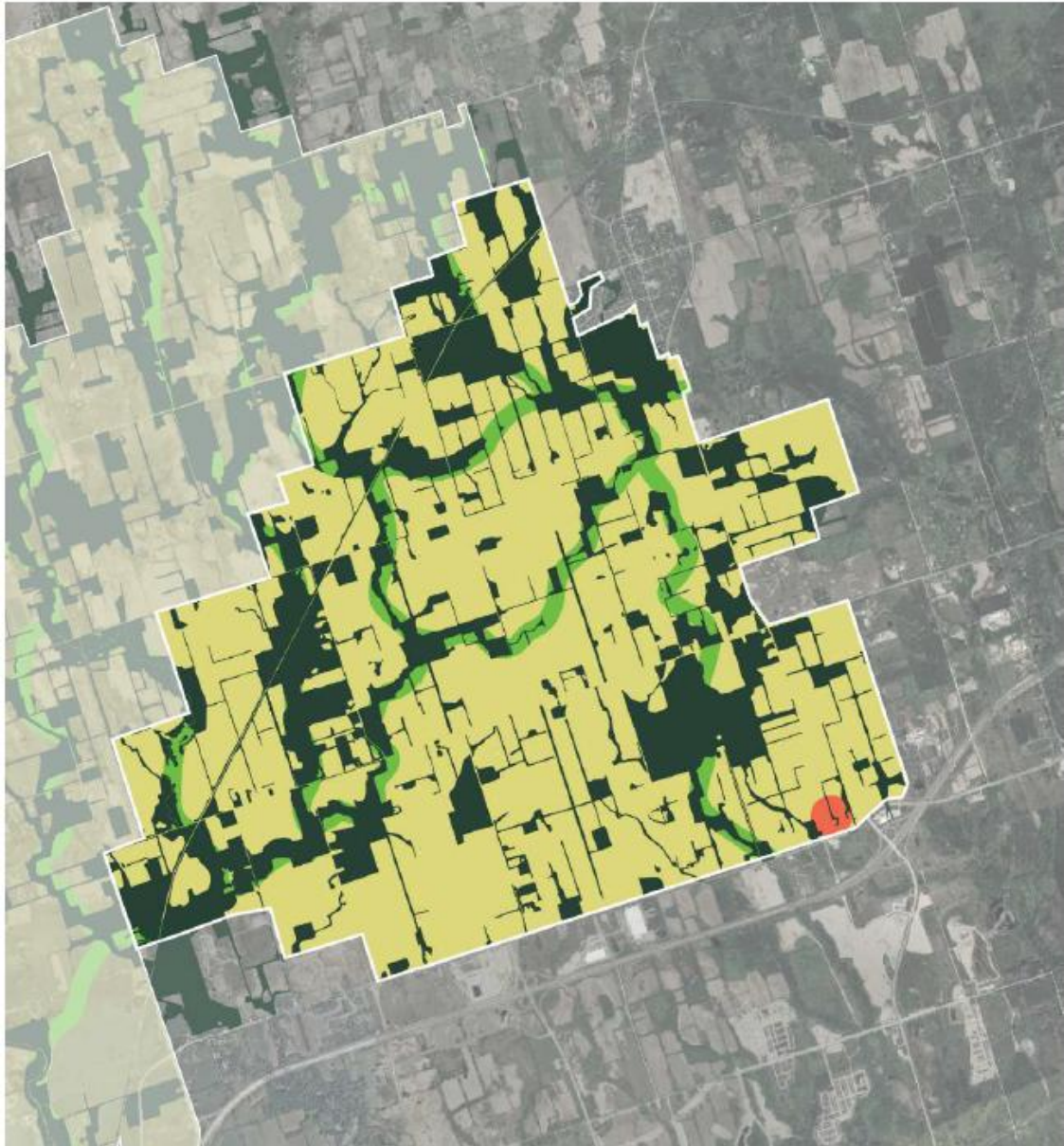

Rekreations- og bosætningsvision

- innovativ infrastruktur
- sund forretning
- robuste fællesskaber
- adgang til natur
- forskelligartede programmer
- vedvarende energi

Samlet vision - Synergier ml. natur, landbrug og byudvikling

Current Situation

Remaining Airport Site:	8700 acres	100%
Existing farmland:	ca. 6090 acres	70%
Existing nature area:	ca. 2610 acres	30%
Existing infrastructure:	ca. 100 acres	1%

New Vision Plan

Site Area:	8700 acres	100%
Revitalized Brougham	ca. 100 acres	1%
New Hamlet	ca. 100 acres	1%
Retained Nature Area:	ca. 2610 acres	30%
Proposed Extended Nature Area:	ca. 500 acres	5%
Optimized Farmland:	ca. 5394 acres	62%
Optimized Infrastructure:	TBD	TBD

Synergier ml. natur, landbrug og byudvikling

Community - Nature

Goal

- 1. New habitat creation
- 2. Protecting nature
- 3. Protecting people
- 4. Amenity spaces
- 5. Promoting Stewardship

Strategy

- Tree lane with native species
- Blue-Green infrastructure
- Biodiversity stepping stone
- High Canopy cover ratio

Nature - Agriculture

Goal

- 1. Maintenance
- 2. Biological pest control
- 3. Habitat edges
- 4. Soil health
- 5. Water management

Strategy

- Wildflower edges
- Beetle bank
- Agroforestry
- Contour plowing..

Agriculture - Community

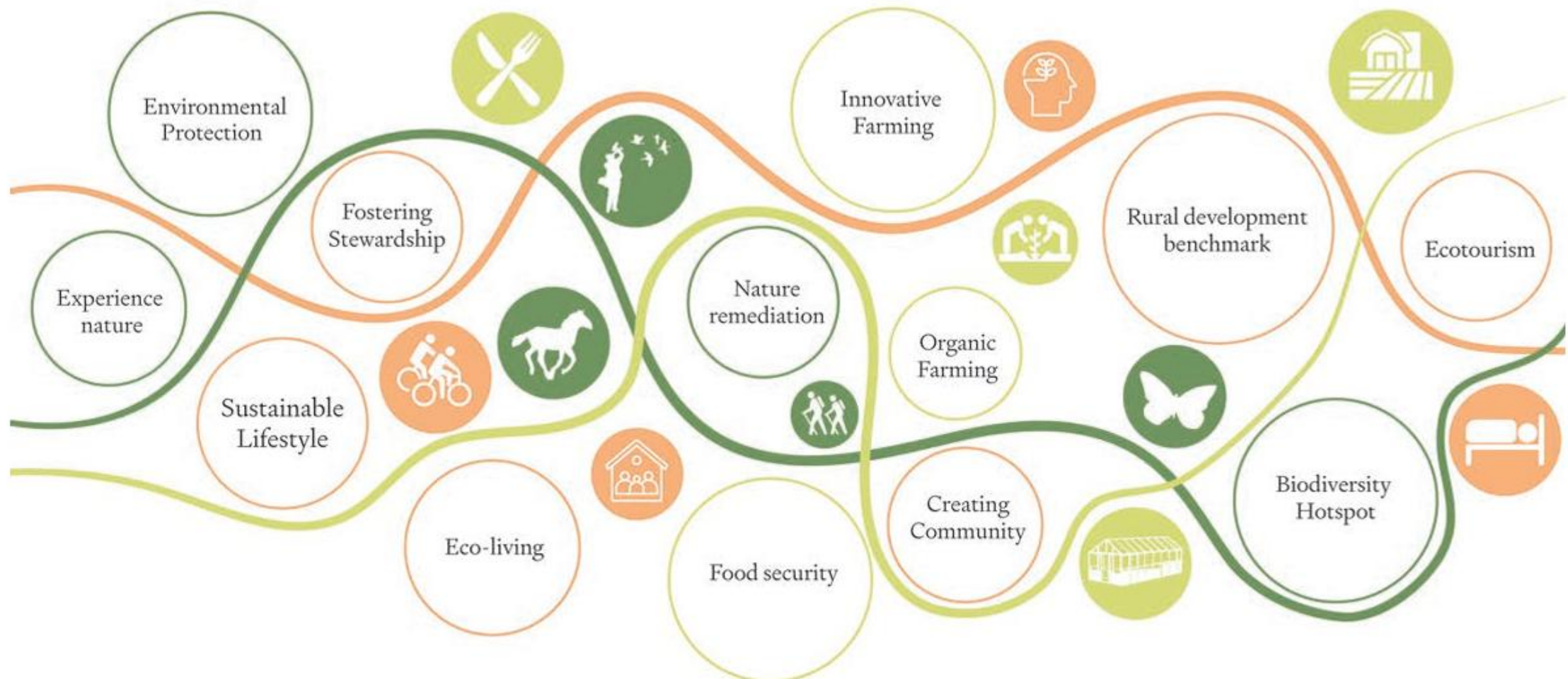
Goal

- 1. Food security
- 2. Aesthetics
- 3. Small scale food production
- 4. Identity and community
- 5. Experience value

Strategy

- Foraging routes
- Farm to table restaurants
- Community gardens
- Market

Sameksistens ml. natur, landbrug og byudvikling

Sameksistens ml. natur, landbrug og byudvikling

Restored
Nature

21st Century
Hamlet

Cycling path
network

Agroforestry
Area

New Pickering
Federal Land Trail

Wetland
Habitat

Community Farm

Farmland

Revitalized
Brougham

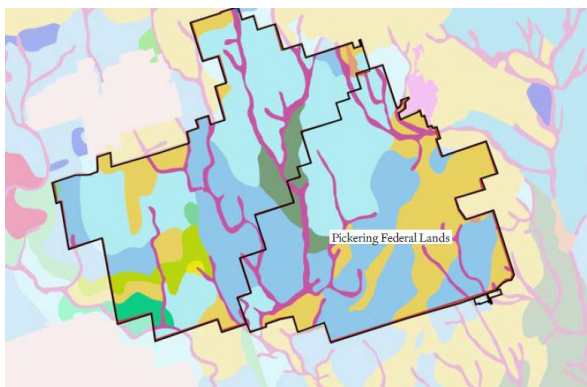
XL

Skab natursammenhæng på statsniveau mellem The Greenbelt og Lake Ontario.

Hvis vi skal lykkes:

Potentiale- kortlægning (GIS)

- *Få mest muligt for pengene*
- *Trepart + klimatilpasning + bosætning + biodiversitet + særlige landskabstræk*

Omstillingsværktøj

Fælles visioner

- *Ejerskabs- og samskabelses-workshops.*
- *Visuelle billeder og grafik på en fælles vision for de lokale landskaber*
- *Identitet og tilknytning*

Naturbaseret design af vand- & skovlandskaber

- *Design af skovkoncepter og landskaber*

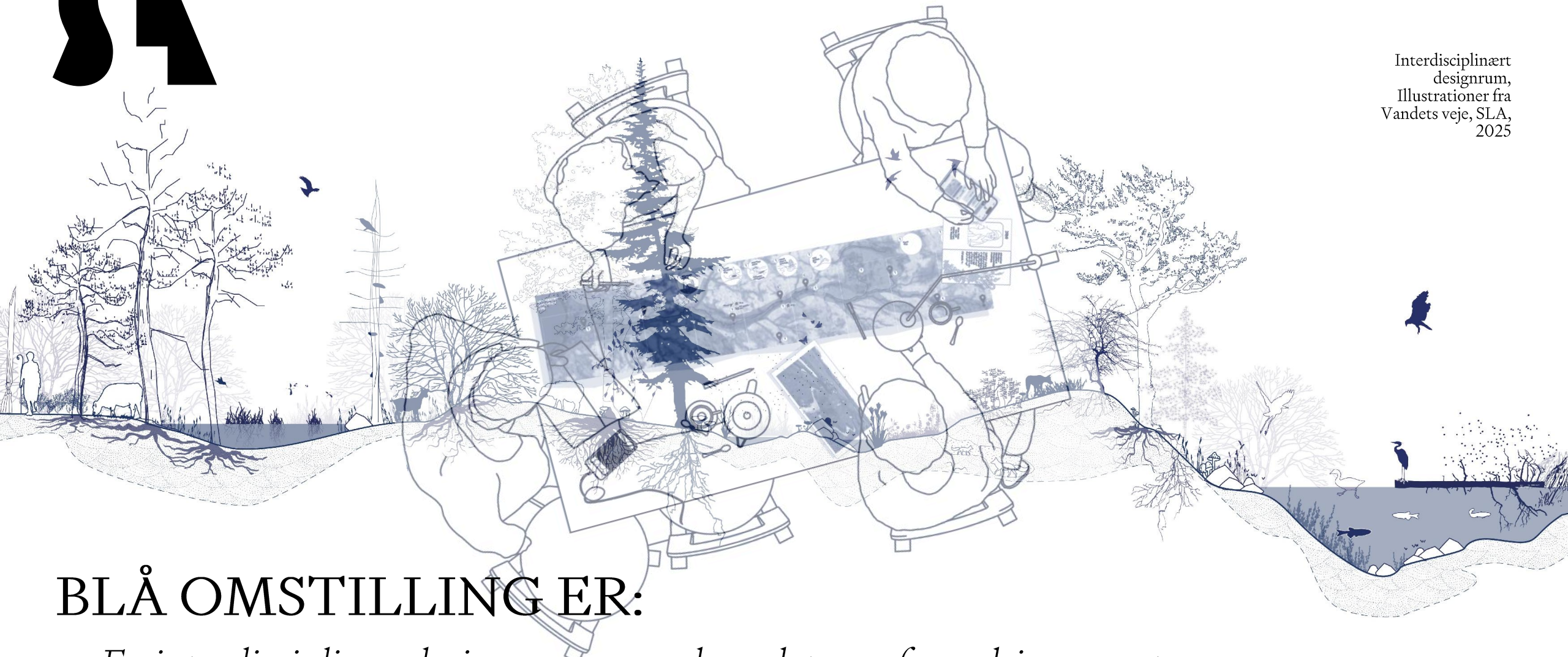
Med vand skal land genoplives

// *Blå Omstilling*

Kristine C.V. Holten-Andersen,
Project Architect, Ph.d., Landscape
architect MDL, Architect MAA

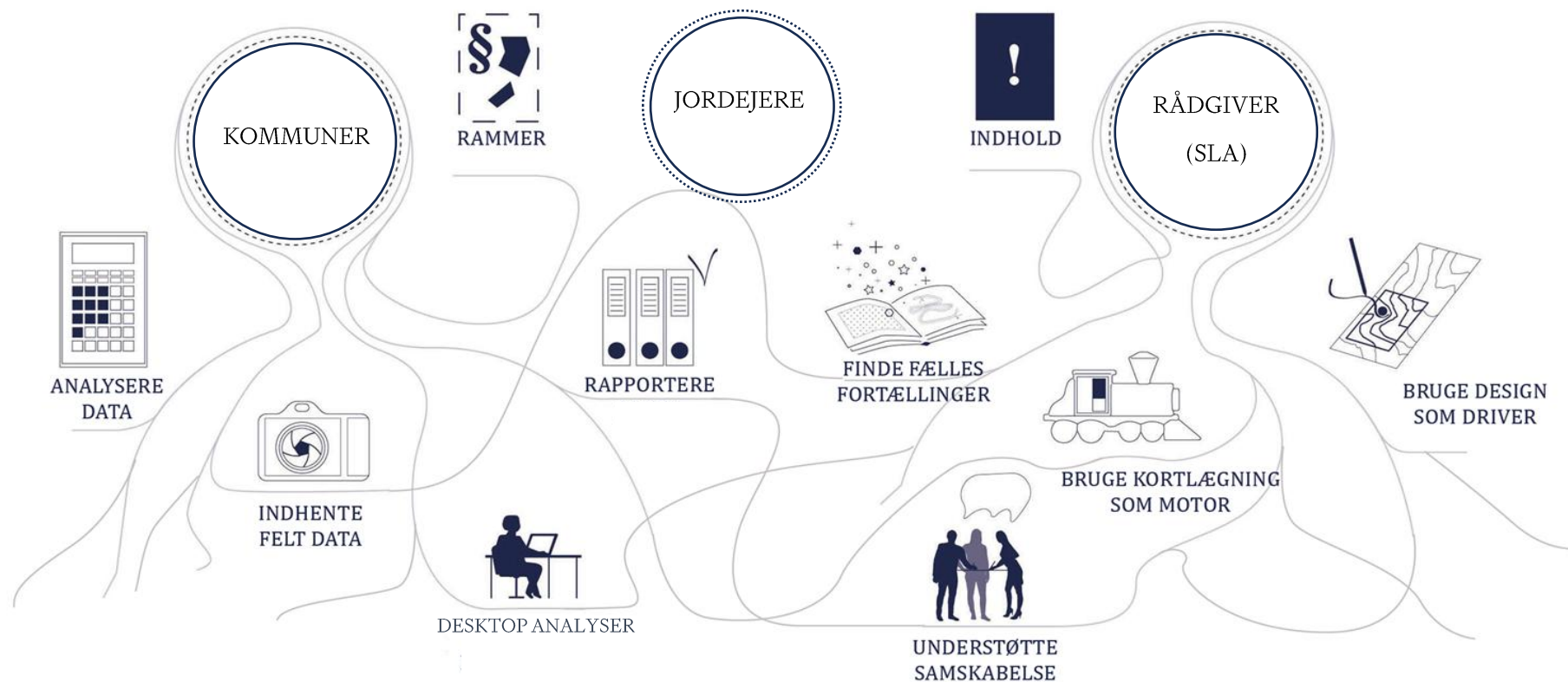

Interdisciplinært
designrum,
Illustrationer fra
Vandets veje, SLA,
2025

BLÅ OMSTILLING ER:

- *En interdisciplinær designopgave, med vandet som forandringsagent.*

BLÅ OMSTILLING ER:

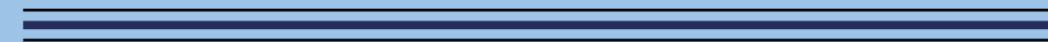
Blik for at forandring af vandskaber kræver forandrede tilgange til planlægning.

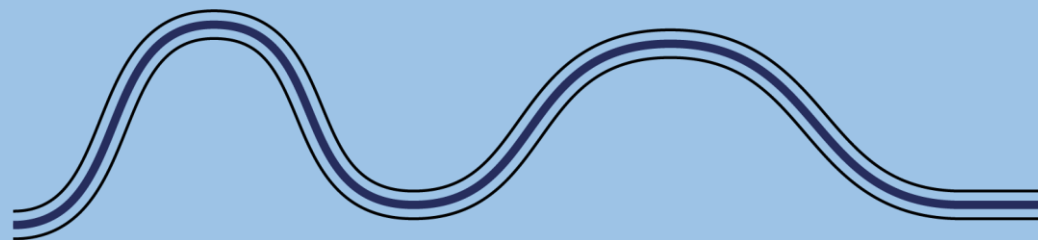
BLÅ OMSTILLING ER:

- *At ændre forståelsen af vandskaber ændres fra statiske til dynamiske. Fra linjer til zoner.*

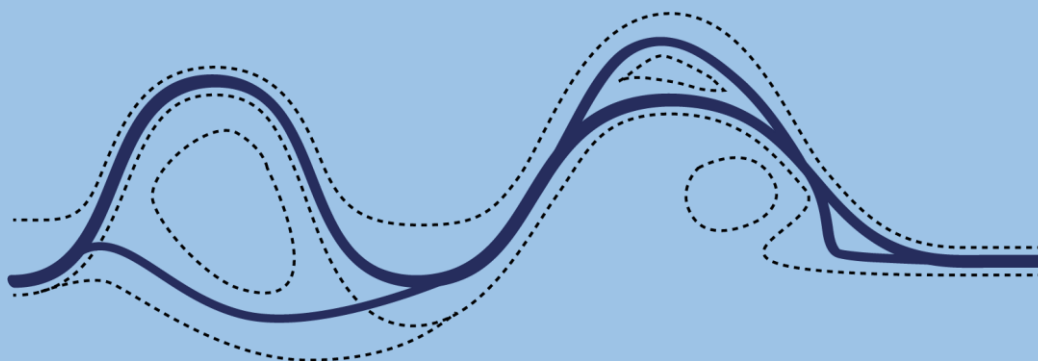
Diagram fra 'Vandets Veje'
– et visionært casestudie i
Skjern Å system

1100-1970

1990-2025

2025-

Tegning og visualisering
fra 'Vandets Veje'
udarbejdet af ReVærk

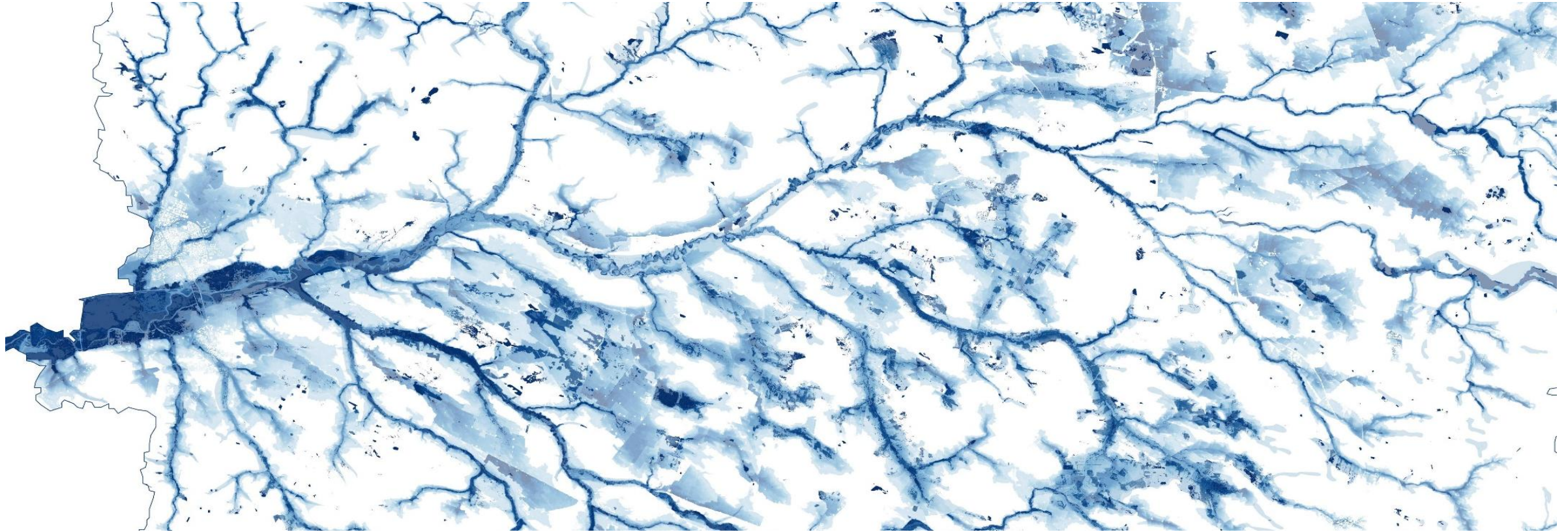
BLÅ OMSTILLING ER:

- *Planlægning der kan imødesee usikkerhed, og foranderlighed. Og kræver adaptive og fleksible måder at bygge i 'flydende' landskaber*

BLÅ OMSTILLING ER: *Fornyet fokus på vandskaberne som levesteder – også for andre end mennesker.*

‘Design for marine
biodiversity’, internt
Kursus SLA,
Illustration: Kristine
C.V.Holten-Andersen,
2024

MED VAND SKAL LAND GENOPLIVES

Vandets Veje

'Blåt datasæt',
Illustration:
Vandets veje
SLA, 2025

Århundreders vandkontrol

- Blå omstilling kræver en forandring af landskabspraksisser

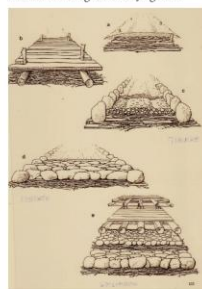
Dynamik som livsgrundlag

1000-
Engbonden med eng-ager-symbiose. Datidens engbondepraksisser indrettede sig efter det dynamiske landskabs præmisser og muligheder – ved at bosætte sig på kanten af bakkeøerne med engen på den ene side mod åens løb og ageren på den anden kunne der hentes næringsstoffer op fra åens jævnlige oversvømmelser af engene. Man slog hø på engen til vinterfoder til dyrene, og dyrenes møg blev så anvendt som gødning på ageren.

1000-
Tilpasning til et dynamisk landskab. Naturens dynamikker var en præmis - ikke en forhindring for datidens levevis, ligesom både ejerformer (fællesjet til fællederne) og byggeskik (flytbare konstruktioner) var fleksible overfor landskabets forandringer. Således kunne infrastrukturer såsom veje og vad flytte sig, når åerne ændrede løb eller sandflugten ændrede landets former.

Vej og vad i oldtid og middelalder. Illustration af Mogens Schou-Jørgensen **

Vandet som (er)næring

Lønborggård ved Skjern eng, Høje Møllebordsblade, midt 1800

Lønborggård på postkort fra 1900-tallet

1100-
Engene i ådalen var en betydelig foderproduktionskapacitet. Dette var også grobunden for den senere mulighed for studehandel, hvilket ses af omfattende opstaldningsaktivitet langs ådalens og fjordens engdrag. Også mejeriproduktion var omfattende på egnen.

Studehandel. Gengivelse af træsnit i Illustreret Tidende 1851

Første vand-indgreb

Hastrup Mølle, Give Lokalhistorisk Arkiv. Foto ca. 1915.

1200-
De første vandmøller på egnen, eks Hastrup Mølle ved Give, kom nok allerede til i 12-1300 årene. Yngre Sjællandske Krønike rapporterer fra midten af 1300-tallet, at Valdemar Atterdal skulle have opført mange vandmøller da "åerne ikke skulle løbe unyttigt ud i havet, uden først at have tjent samfundet." (*s.56) Mølle-anlæg gav med tiden store indgreb i vandsystemerne.

Grødegravning, publiceret i Vand&Jord 2020/09

1600-
Der påbegyndes arbejde med at grave grøfter og skære plovfurur i engene.

1700-
Der opstartes omfattende grødegravning og sediment opgravning fra åer og vandløb, bl.a. foranlediget af "Forordning om vedligehold af åernes vandføring" af 1760, samt "Forordning angående Skadeligt vands Afledning" af 1790. Marcus Hielmcrone, ejer af Herningsholm anbefaler: også "at opkaste sandet og aftrække grøden" i 1758 (*s.91). Disse praksisser har med tiden ført til sænkning og kanalisering af åer og vandløb i landskabet.

Vandkontrol og opdyrkning

Andelen af hede før og efter opdyrkningen.

1800-
Enrico Dalgas og Hedeselskabet mfl. bidrog til en total ændring af landskabet. Herunder etablering af de Jyske Hovedlandeveje, Omfattende plantageplantning for at forhindre sandflugt og dyrke tømmer, samt storskala opdyrkning af en enorm andel af egnens heder og moser. Og engvandsanlæg i åerne, som betød store indgreb i vandføringen samt etablering af talrige stemmeværk og andre forhindringer. Allerede dengang var der store idéer til en "Plan til en fuldstændig regulering af Skjernådeltaet" som blev opgaven for en kommission med Dalgas i som medlem i 1882.

Overst: Postkort "Den Jyske Hede" fra 1918
Nederst t.v.: "Drængerne" - Maleri af L.A. Ring 1885
Nederst t.h.: "Stræffefangerne på Alheden", maleri af Hugo Larsen, 1901

Tæmningen og Industrilandskabet

1900-
Efter den fossile revolution blev drømmene om regulering af Skjern åen til virkelighed. Den store tæmning blev gennemført med et gigant projekt i 1962-1968 hvor de nederste 20km af Skjern å deltaet blev lagt i kanal.

I dag løber mere end 90pct af vandløb i Danmark i kanaler. Moser og ferske enge er reduceret fra 25 til 5pct af landarealet.

Øverst: monokultur og industrilandbrug 2020

Nederst: Skjern åen efter udretningen, foto Hedeselskabet 1965.

Spød genopretning

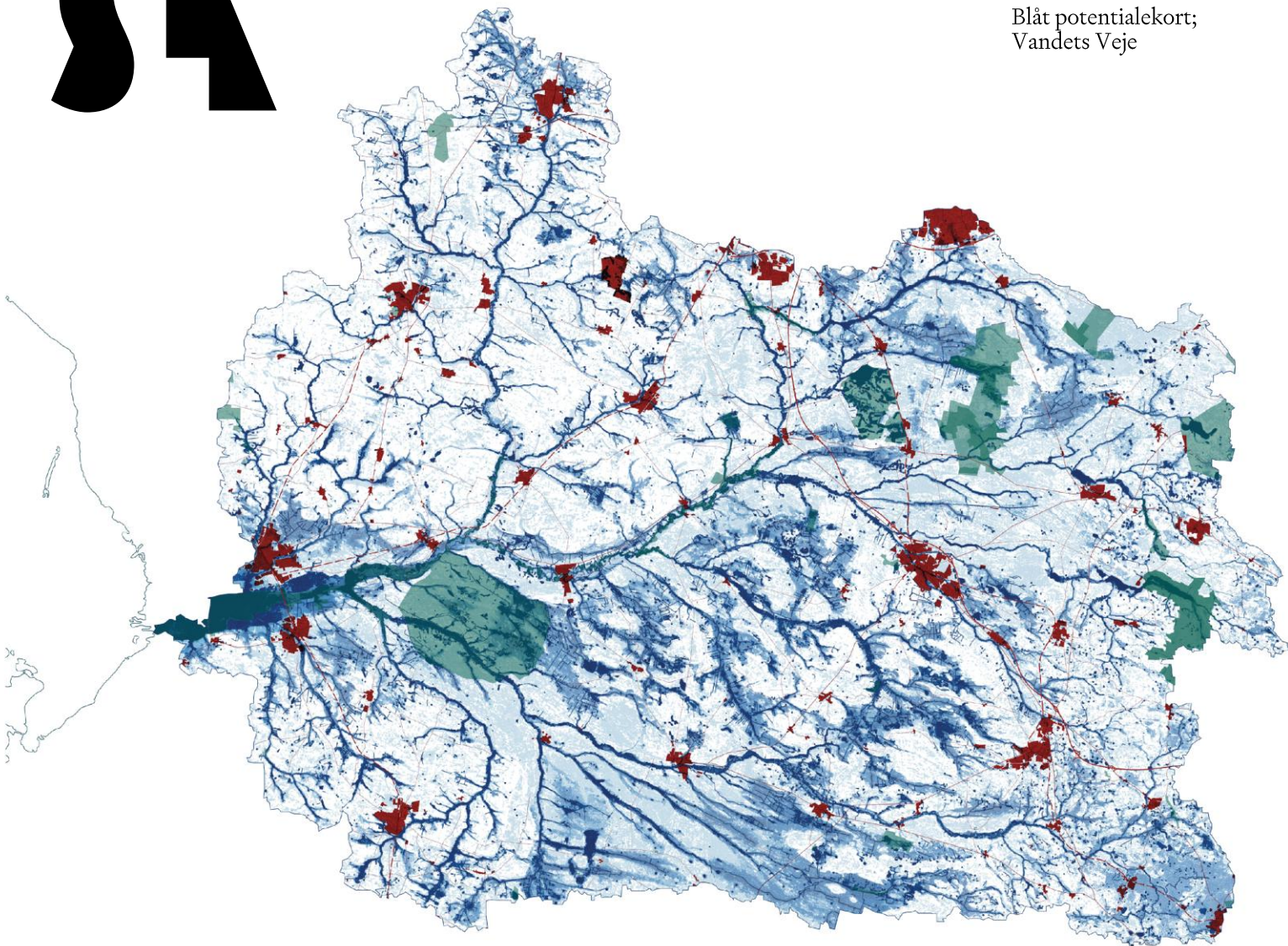
2000-
I 1990'erne fortrodd man officielt kanaliseringen af Skjern åen, og påbegyndte det enorme og kostbare genopretningsprojekt. Men, altså kun af det sidste kapitel i rækken af indgreb i åsystemerne og hydrologien i oplandet.

Kilder til tidslinjen:
*Vandets Veje af Bo Fritzboeger
**<https://videnskab.dk/kultur-samfund/hvorfor-ligger-vores-veje-hvor-de-gaar/>
**<https://vand-og-jord.dk/wp-content/uploads/2020/09/Marginalia.pdf>
<https://vand-og-jord.dk/wp-content/uploads/2020/09/Skjern-a5CC%8A.pdf>

Historien om vandkontrol, Research, Vandets Veje

Blåt potentialekort;
Vandets Veje

BLÅT POTENTIALKORT

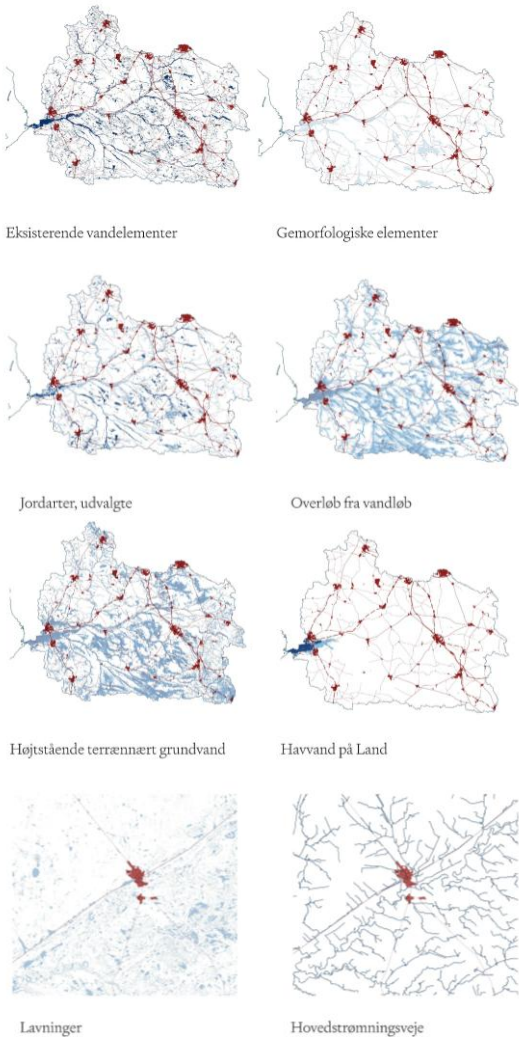
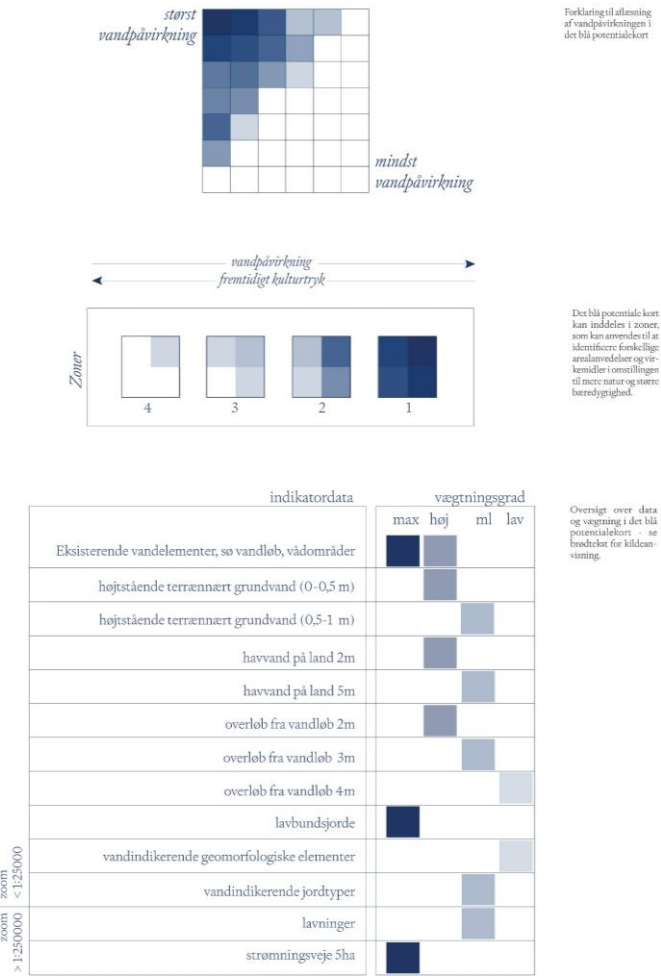
- *Kortlægning der viser arealernes potentielle vandpåvirkning*
- *Gør det muligt at forstå landskabet og byerne gennem vandet.*
- *Understøtter synergiplanlægning*

BLÅT POTENTIALKORT

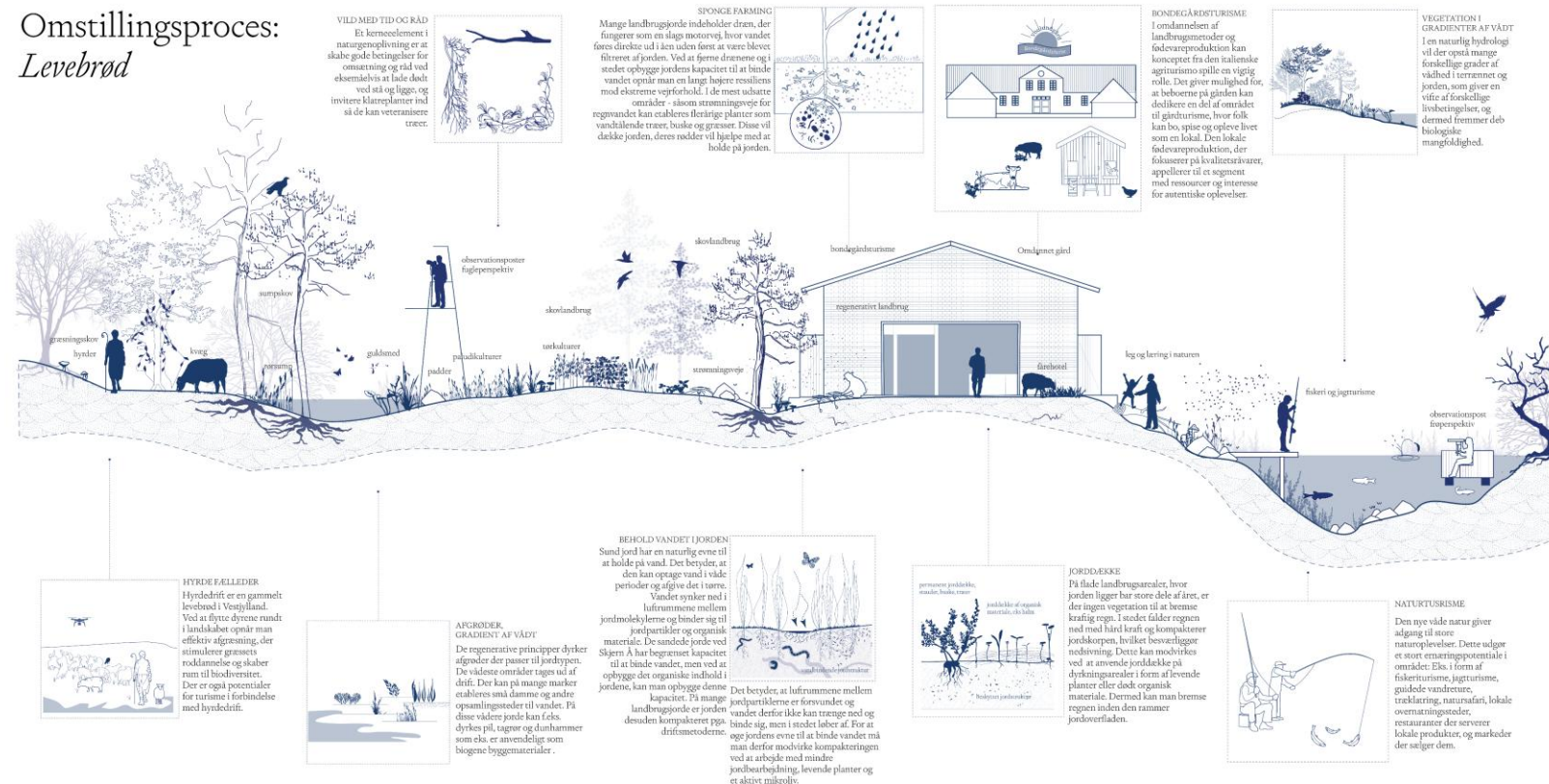
- Kortlægning der viser arealernes potentielle vandpåvirkning
- Gør det muligt at forstå landskabet og byerne gennem vandet.
- Understøtter synergiplanlægning

Blåt potentialekort, baggrundsdata og metode til vægtning.
Projekt Vandets Veje

Omstillingsproces: *Levebrød*

VIRKEMIDLER

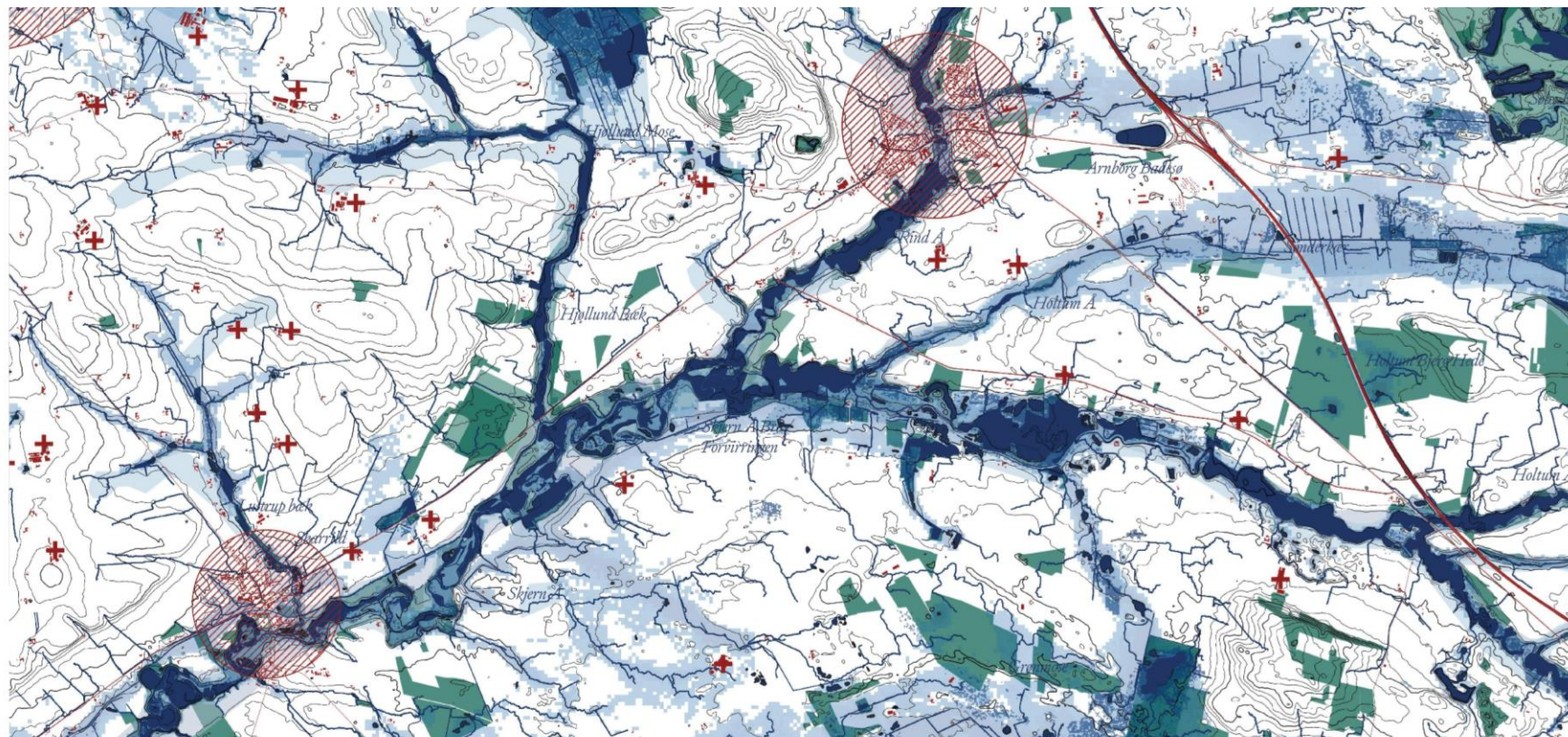
Levende Land, Levested, Levebrød

Princip og
virkemiddel-katalog;
Projekt Vandets Veje

BLÅT POTENTIALE KORT - zoom

- Værktøj til at screene sammenhænge og synergier

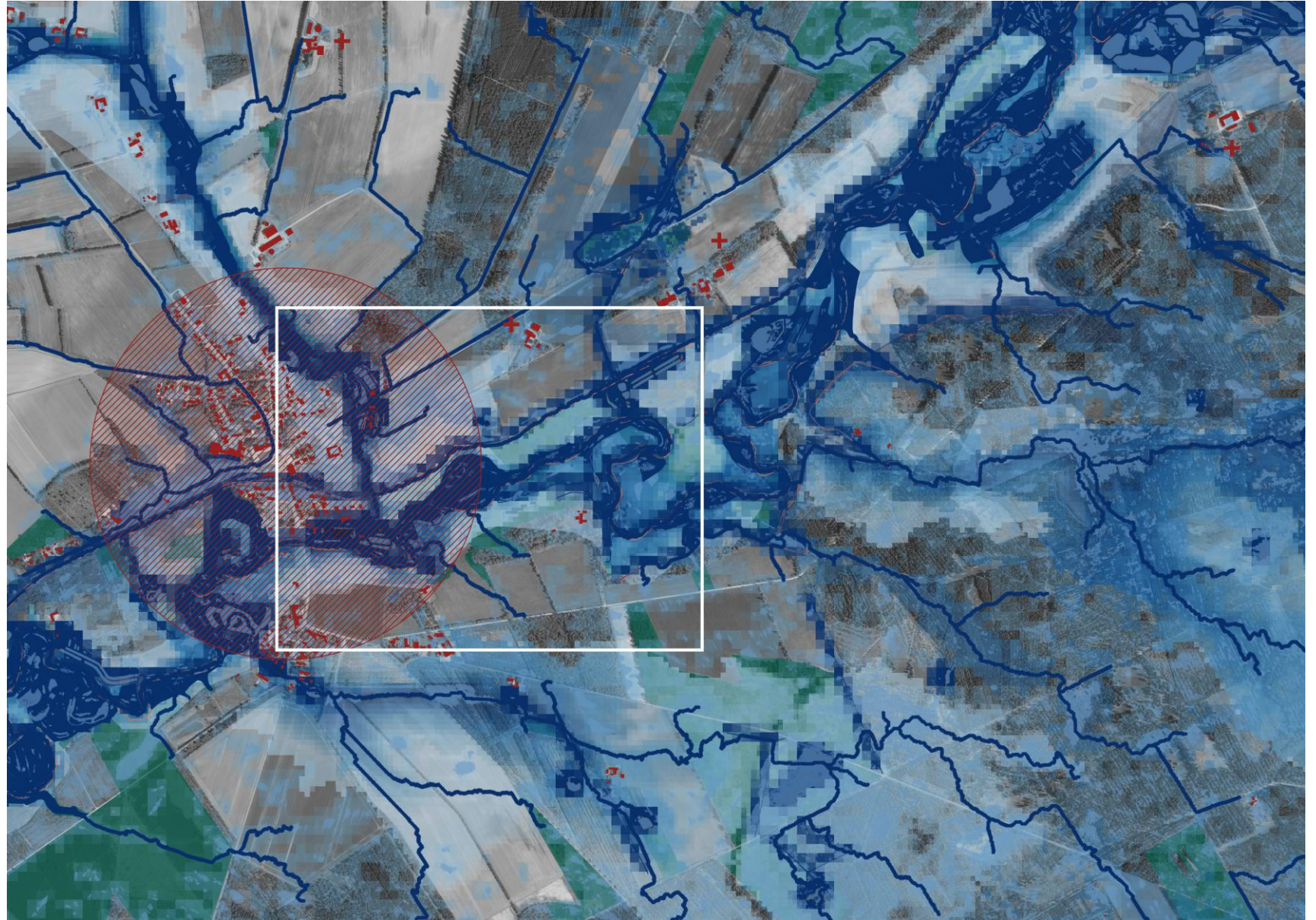

Zoom i blåt Potentialekort:
+ udpegning af landsbyer og
fritliggende gårde

BLÅT POTENTIALE KORT - zoom

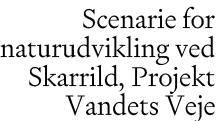
- *Værktøj til at screene sammenhænge og synergier og starte en scenarieplanlægning*

Skarrild 2025

Udvalgte Å-steder

Skjern Enge *

1. Skjern Enge

Oplev det fantastiske delta ved Skjern Enge, hvor å og fjord mødes i en evig omdannelse. Byder på et enestående landskab af vådområder, søer og grønne enge. Engene er et paradis for fuglekiggere med et rigt fugleliv, herunder sjældne arter som havørne og fiskeørne. Stier og udsigtstårne og træfærger gør det let at opleve naturen på nært hold, og der er gode muligheder for kano- og kajaksjællads på åen. Skjern Enge er en perfekt destination for dem, der søger storslåede naturoplevelser.

2. Lønborggård

Oplev den historiske Lønborggård - residens for både Valdemar Sejf og Erik Klipping. En af mange tidligere engbøndergårde med studcopdræt. Nu oplevelses- og forskningscenter for den fantastiske historie om Danmarks oprindelige folk og deres tilpasningsevne og bæredygtige levevis.

3. Skjern og Tårn byer

Besøg Skjerns og Tårn charmerende byområder. Besøg det sagnomspundne Center For Vildtlaes og nyd et ophold eller dagsbesøg på Skjern Enge Økologiske hvor du har kunnet få friske økologiske råvarer siden starten af århundredet!

4. Borris bede

Besøg Danmarks største sammenhængende heddområde og en sand perle for naturskere - området byder på et unikt landskab af lyngklædte bakker, sandede stier og åbne vidder. Her kan du opleve stilhed og nattehimmel. Stedet er også militært øvelsesområde, hvilket har bevaret dens uberørte karakter. Her kan du opleve sjældne dyr og planter. Borris Hede er landets vigtigste hede-fuglelokalitet med truede fuglearter som hejle, mosehornugle og tinksmed.

5. Borris By

Tag til Borris, som byder på ro, charme og autentisk midtjysk atmosfære. Landsbyen er omgivet af storslået natur. Området er ideelt til vandreture og naturoplevelser. De eventyrligste skal besøge historiske Borrislejer, der vidner om byens spændende militære fortid. Borris er et perfekt udfugtsmål og overnatningssted for naturskere og historieinteresserede.

Skjern Å *

6. Skjern Å

Skjern kommer af ordet 'klar' og åen er kendt for sit klare vand. Byen skjern har taget navn efter åen - ikke omvendt. Langs åen findes det unikke fredede langstrakte naturområde, som også dækker alle de mange biloder til hovedløbet. Her er frodig og varieret vegetation og et rigt dyreliv, som gør den til et populært udfugtsmål til vandreture, cykling og kajaksjællads, for både familier og friluftsentusiaster.

Sdr. Felding Å-stien *

7. Sdr. Felding - kirken og åen

Oplev hyggelige Sdr. Felding, Skjern Å snor sig gennem byen og tiltrækker lystfiskere fra nær og fjern med sit enestående laksefiskeri. Udforsk de naturskønne omgivelser på vand- og cykelture, eller nyd roen ved åens bredder. Byen byder på et varmt fællesskab, hyggelige arrangementer og aktiviteter i kulturhuset "Kulturbanken" - op på Å-stien, der forbinder Sdr. Felding Kirke med åen og formidler den fantastiske historie om samlivet mellem de to.

8. Skarild - Ævadukten - Deep Water Art Land

Oplev Skarild og Danmarks eneste bevarede ækvadukt. leg og oplev

vandets kraft og ingeniørkunsten på Jyllands fedeste vandlegeplads - I tæt forlængelse af den unikke skulpturpark Deep Water Art Land, indrettet i udjente dambrugs og mølleanlæg - en søster til det berømte Deep Forrest Art Land syd for byen. Oplev også Skarild Kirke og bliv forfølet med et ophold på Skarildhus.

Ækvadukten

9. Skjern Å Bro - Forvirringen

Et Knudepunkt på Vandvejen og stien langs den kulturhistoriske Dalgas Kanal. Her kulminerer den unikke oplevelse af de vilde ådale med sin overvældende naturskønhed og habitater i Europæisk særklasse. Få overblikket over den historiske 'Skjern Å Forvirring' fra Åtårnet.

Herfra har du udsigt over hele ådalen, og du kan få historien om kanalen og engvandingen og det nu nedlagte stemmeværk og hvordan laksen igen kan passere frit.

Forvirringen og Å-tårnet *

10. Fæstebolt

Fæstebolt er et knudepunkt på den historiske Brande-Herning banestrækning. Besøg bl.a. Kildevandsvirksomheden som hvert år på Vandets Dag opkøber jord som omlegges til natur, så kildevandets fremtid er sikret. Og overnat i træhyttebyen helt oppe i træronerne.

11. Søby Brunkulslejer

Søby Brunkulslejer er et unikt naturområde kendt for sin dramatiske historie som tidligere brunkulslejer fra mid-

ten af 1900-tallet. Landskabet er et møde mellem industri og natur, præget af søer, stejle skrænter og rå natur, som er opstået efter intens iv kulgravning.

12. Harild bede

Udforsk det smukke hedelandskab med vidtstrakte lyngarealer, sjældne arter og idylliske stier samt gl. plantager omlagt til urørt skov.

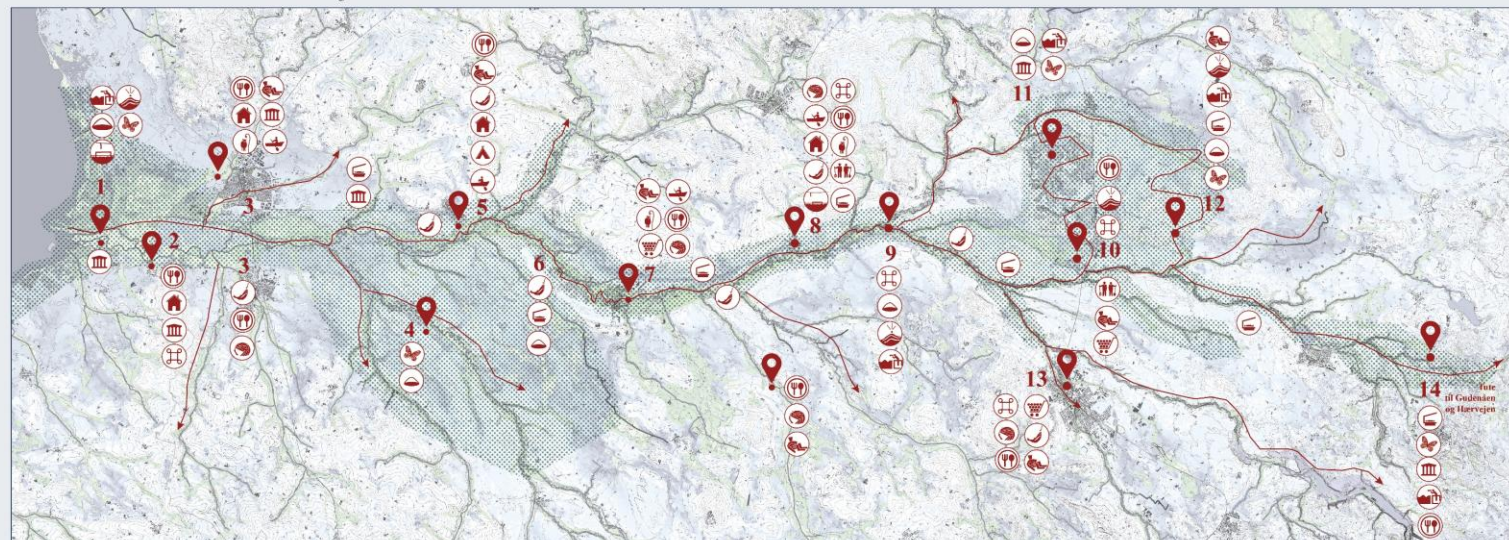
13. Brande By

Brande er erhvervstradition og kreativ atmosfære. Tilstilbyen er blevet innovationshovedstad for biogener, vævede og flettede byggematerialer. Oplev også den rige gadekunst, med smukke gavlmalerier, og bemalede fortovet.

14. Tinnat Krat

Her forbindes ruterne Tinnat krat forener ruterne af Hærvejen, og Vandvejen. Kilderne i Tinnat Krat er udspring for både Gudenåen og Skjern Å, området er afgørende for de hydrologiske forhold i begge. Oplev besøgscenteret, som fortæller om vandløbenes fantastiske historie.

Faciliteter og oplevelser

Forestilling om et
muligt turistpotentiale i
ådalene,
Projekt Vandets Veje

Vandvejen – kort over
en mulig naturfælle
langs Skjern Åen og
Gudenåen,
Projekt Vandets Veje

Vandet binder landet sammen

- Fra små spredte naturområder
til en 'vild og vidtstrakt'
naturfælle

Visualisering af
fremtidsscenarie,
Projekt Vandets Veje

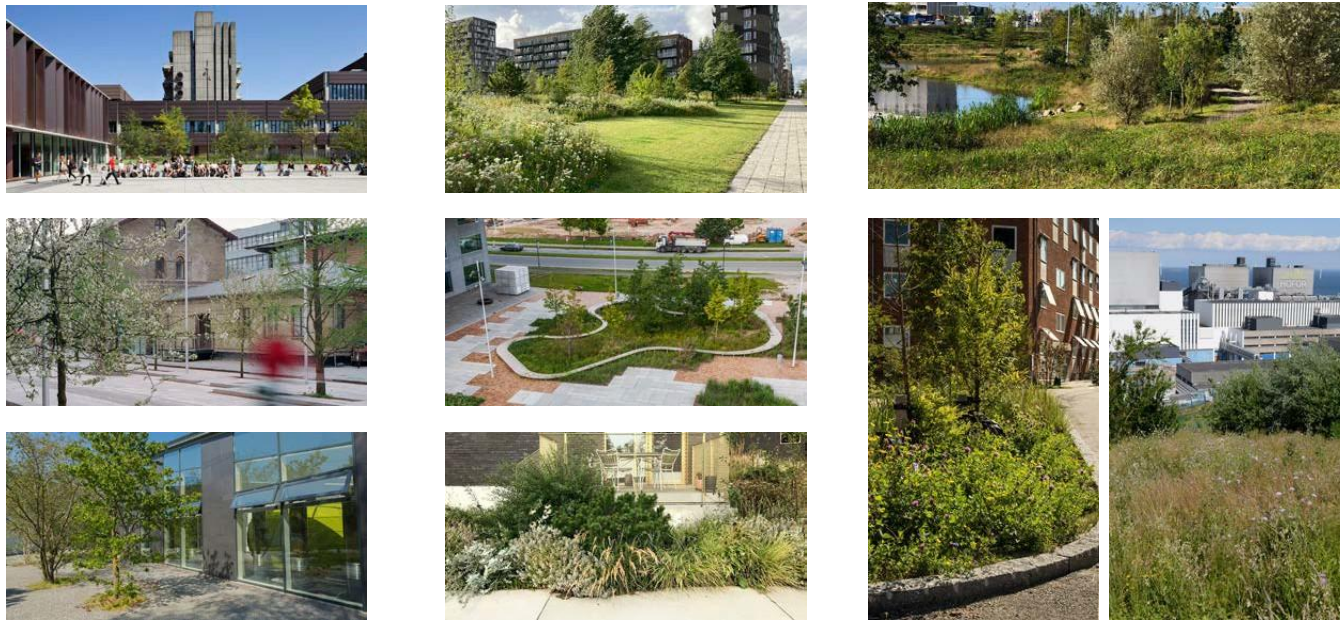

Naturbaserede løsninger

Synergier i Grøn Trepert med fokus på biodiversitet

Variation er grundlaget for biodiversitet

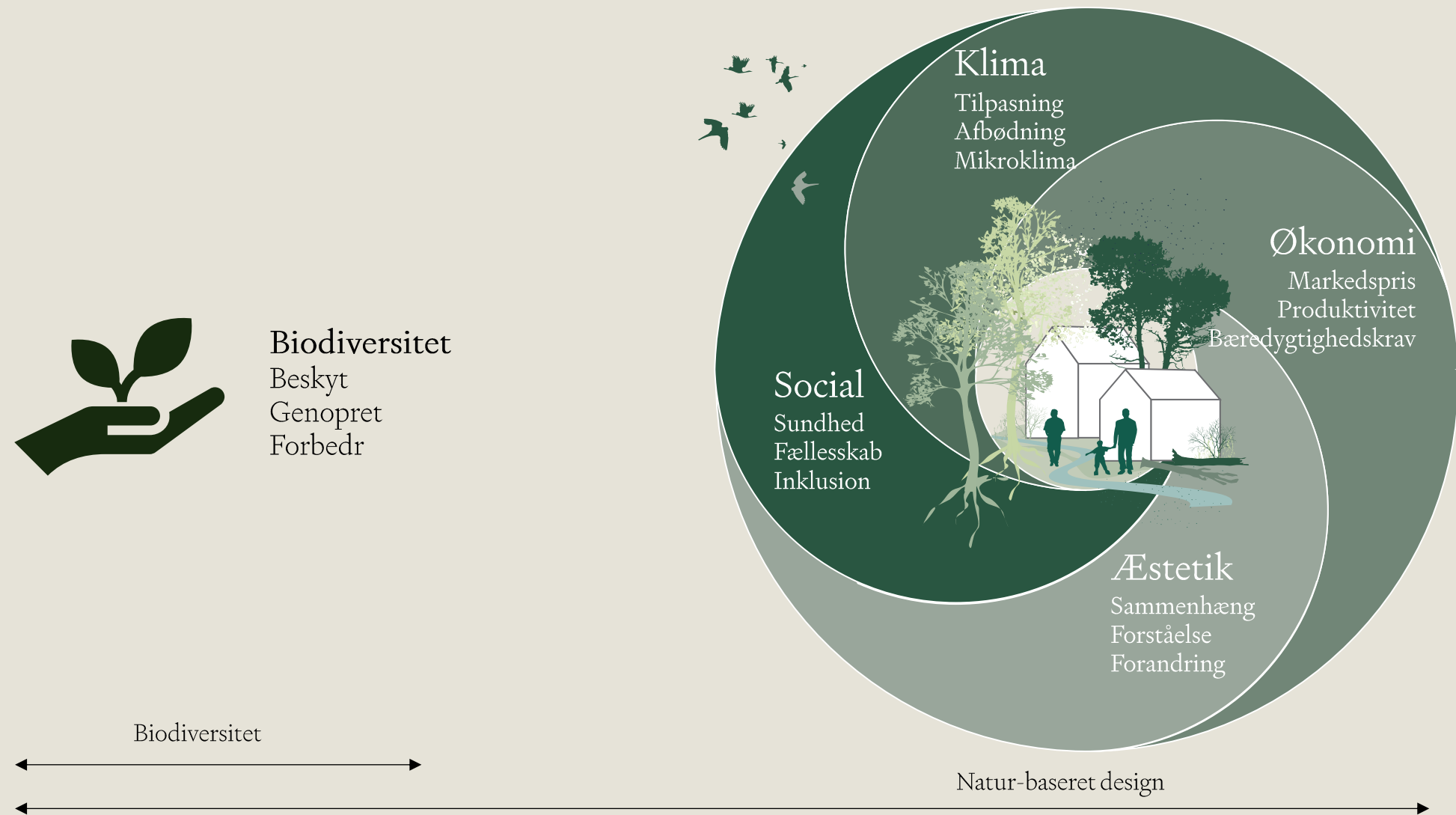

Ingen karakteristiske arter eller strukturer med værdi eller potentiale for udvikling

Nogle karakteristiske arter og strukturer med værdi eller potentiale for udvikling

Mange karakteristiske arter og strukturer med værdi som levested for dyr og planter

Værdiskabelse

Naturbaserede løsninger

Naturbaserede løsninger er inspireret og understøttet af naturen, er omkostningseffektive og giver samtidig miljømæssige, sociale og økonomiske fordele og hjælper med at opbygge modstandskraft.

Kilde: Europakommissionen

Eks. Naturbaserede løsninger

Åbning af vandløb og åer

Genopretning af flodseng

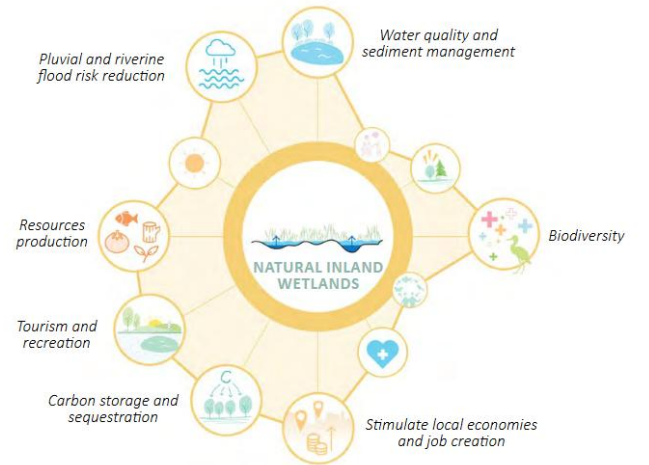
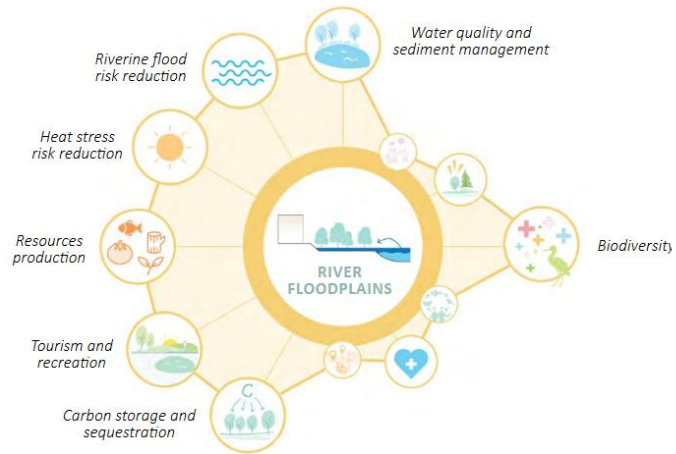
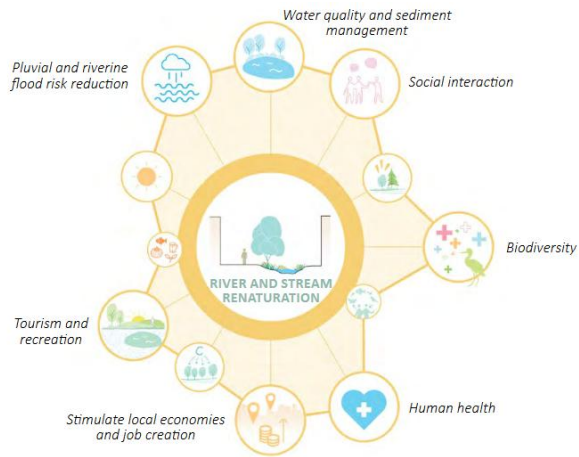
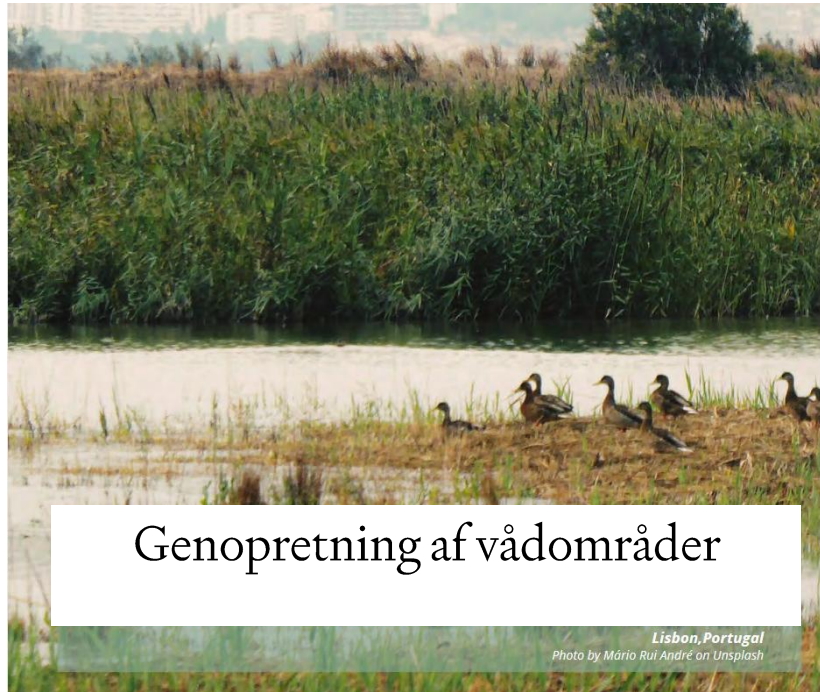
Genopretning af vådområder

Grønne korridorer

Grønne parker

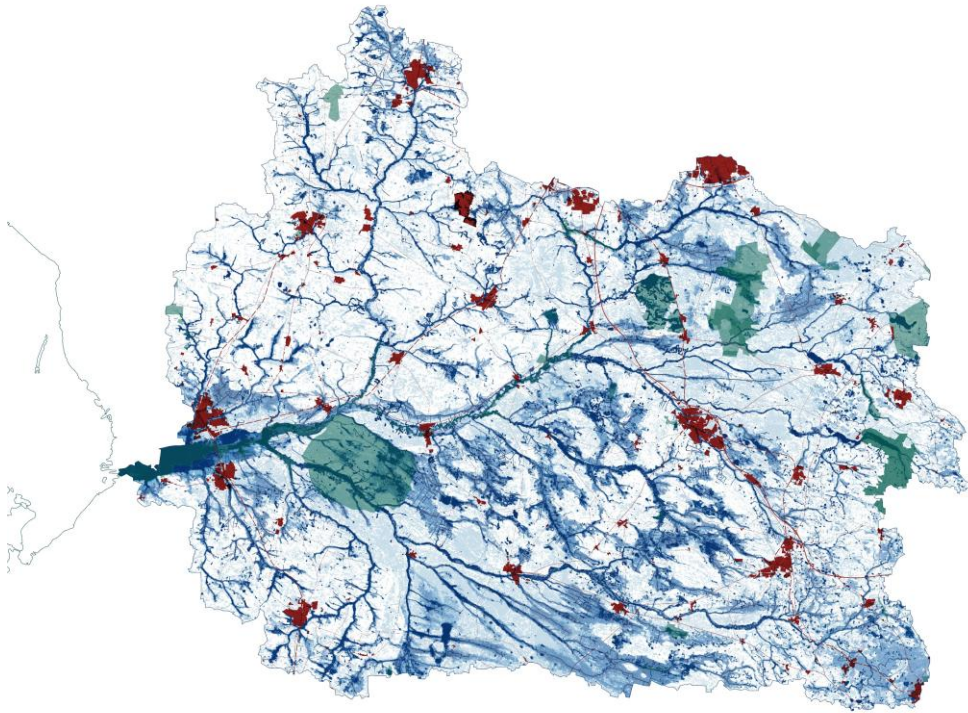
Grønne tage

Tilbageholdelsesbassiner

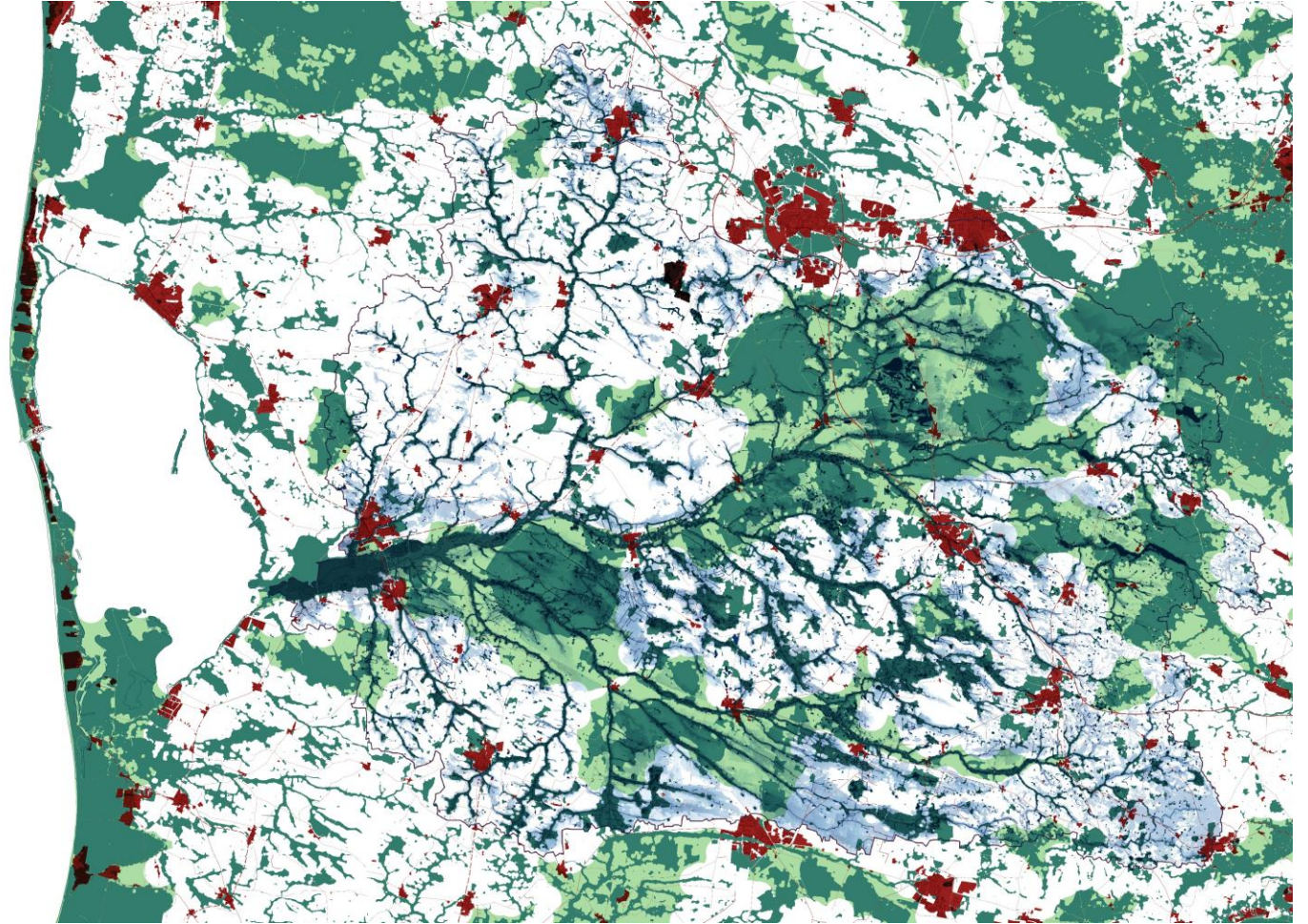

Case: Vandets veje – Skjern Å vandopland

Blåt potentialekort

Natur + Blåt potentialekort

Genopretning af Skjern-Å

Efter genopretningen af Skjern-Å mellem 1999-2003 er mange arter af dyr og planter enten kommet tilbage til floden og de omkringliggende vådområder.

SLA

Rust-Vandaks

Odder

Skjern-Å laks

Skestork

Pilblad

Grøn Kølleguldsmed

Havørn

Skarrild 2025

Skarrild Beskyttet natur

Omkring Skjern Å er meget af naturen beskyttet , og består dels af våde naturtyper (mose, eng) men også tørre naturtyper (overdrev) hvis tilstand kan forringes af øget vandtilførsel.

Skarrild 2025

Skarrild Marker

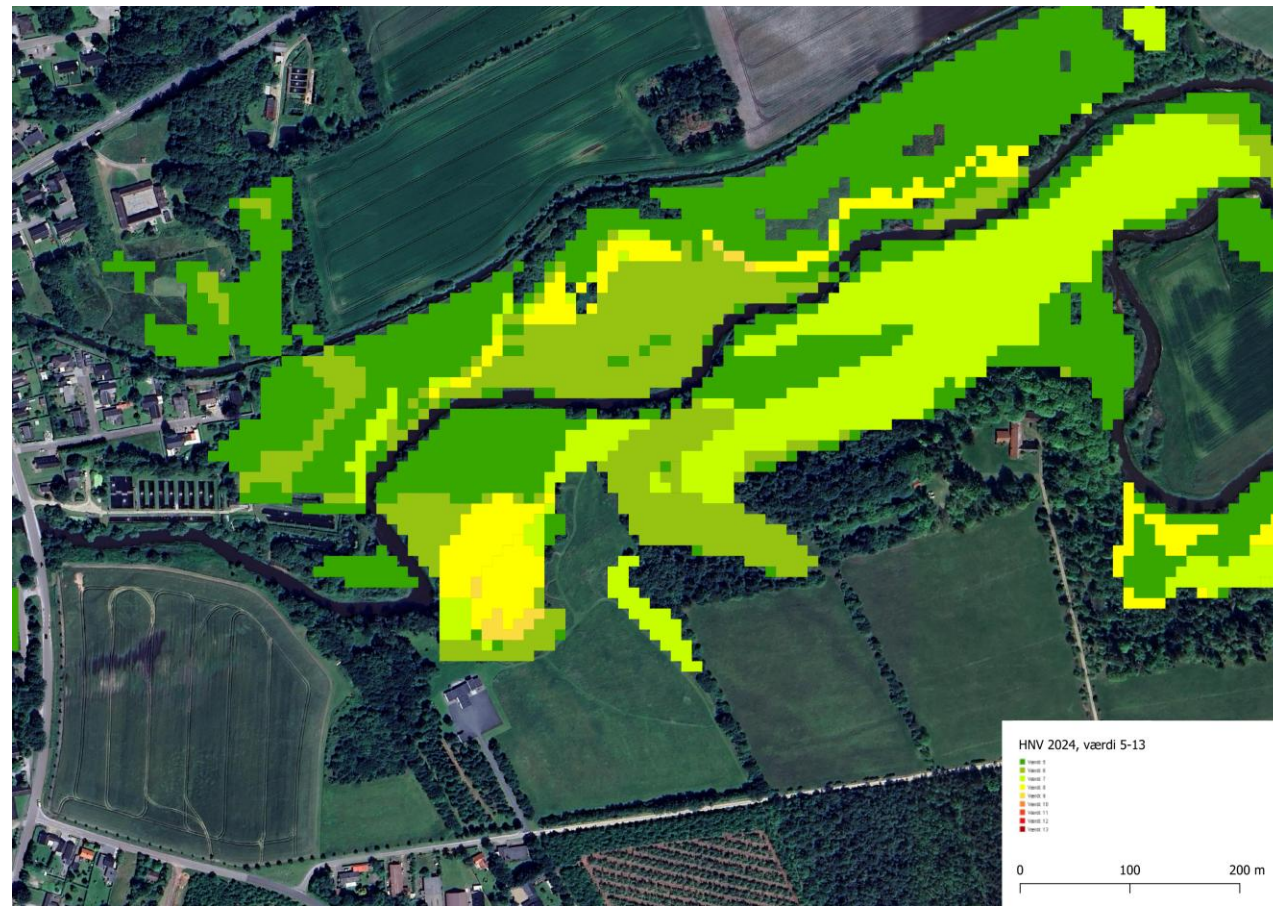

Omkring Skjern Å ved Skarrild er store dele arealer driftet enten ekstensivt eller intensivt som mark.

Skarrild 2025

Skarrild HNV

HNV = High Nature Potential viser hvor der er naturværdier og biodiversitetspotentialer i det åbne land. Skarrild er primært 5-7 dvs. lav værdi.

Skarrild 2025

Skarrild Naturpotentiale

Naturpotentiale er kortudpegninger udarbejdet af henholdsvis Aarhus og Københavns universitet

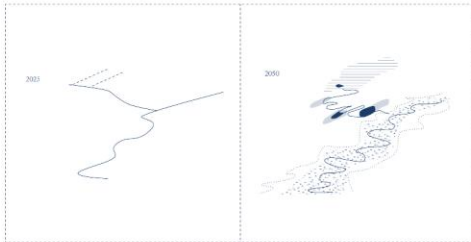
Skarrild 2025-2025

Flodsengen gives tilbage til vandet og de naturlige dynamikker genoprettes.

Kortet kan ses som en visualisering af de modellerede ændringer.

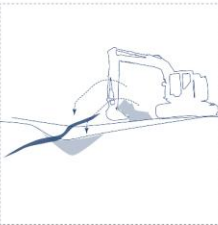
Omstillingsproces: *Levende Land*

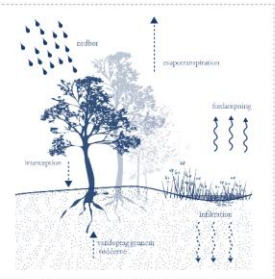
SPONGE LANDSCAPES

Med klimaforandringer og stigende nedbørsmængder nødvendiggøres behovet for at øge landskabernes resiliens for at holde på vandet for at undgå oversvømmelser. Vi foreslår en strategi, hvor regnvandet bremses i alle led af vandsystemerne. Øverst i systemet opbygges jordens kapacitet til at holde på vandet og der opbygges opbygges ruhed og vegetation hvor vandet samler sig. Midt i systemet omdannes kanaler og grøfter til slyngede bække og vådområder der kan forsinke og tilbageholde store vandmængder. Nederst ved de større åer gives sengen tilbage til floden, så vandtransporten nedsættes og hastigheden senkes.

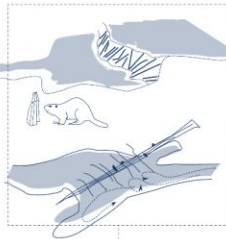
GIV SENGEN TILBAGE TIL FLODEN
Ved at genslynge vandløb kan man opbygge en naturlig buffer mod oversvømmelser, da åer der slynger sig vil kunne tilbageholde en større mængde af vand, samt nedsætte hastigheden og erosionen i vandløbssystemet. Det betyder at et større område omkring vandløb og åer skal reserveres til at åen kan få tid plads og ret til at arbejde dynamisk med landskabet.

AFKANALISER VANDLØBENE 1
Mange vandløb er udrettede til kanaler og årevis af grøde- og sediment opgravning har forårsaget at de ligger så dybt i landskabet at de ikke længere kan oversvømme og arbejde dynamisk. Vi anbefaler at man gennem forskellige tiltag arbejder for at hæve bundkoren og gøre brinkerne fladere. Store dyr kan træde brinkerne ned, gravemaskiner kan hæve bundkoten.

SÆT VANDET FRI
For at generere et levende land foreslår vi at sætte vandet fri. Ved at skabe en mere naturlig hydrologi vil vi genoplive de økosystemer der er tæt knyttet til vandets udfordelsesmønstre. Det vil betyde betydelig flere vandhuller og vådområder i landskabet, ådområder skaber naturlige levesteder for et rigt dyre- og planteliv. Desuden forbedrer vådområder vandkvaliteten ved at filtrere næringsstoffer og reducere forurening.

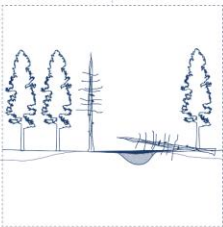
AFKANALISER VANDLØBENE 2
Bævere er en nøgleaktør, som kan stemme vandløbet op, lave damme og skabe variation i løbet. Stammer kan placeres for at skabe turbulens og forhindringer.

FORBIND M. VANDET
Ved at lade naturområder følge vandets veje kan solitære naturområder bindes sammen og skabe spredningskorridorer og turruter

GIV VANDET TILBAGE TIL SKOVEN

Ved at stoppe dræning i plantagerne og genskabe naturlige hydrologiske processer kan skovene udvikle sig til mere robuste økosystemer, der er modstandsdygtige over for tørke og erosion.

NATURLIG SUCCESSION

Naturområderne vil udvikle sig gennem naturlig succession. Pionerarter vil brede sig, men fortrænges af andre arter som følger senere. Den biologiske mangfoldighed vil vokse frem over tid, i takt med at flere niicher indfinder sig. Naturodrykket vil blive mere mosaik, og varieret. Hvor betingelserne er til det vil der udvikles blandingskov, hvor eg dominerer.

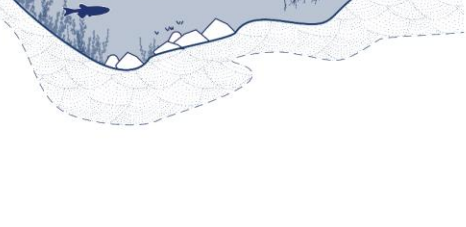
SVAMPET JORD

Svampe i jorden spiller en afgørende rolle i økosystemer ved at danne symbiotiske relationer med planter, kendt som mykorrhiza. Dette samarbejde forbedrer planter vækst og modstandskraft mod stress, som tørke og sygdomme. Svampene nedbryder også organisk materiale, hvilket understøtter jordens frugtbarhed.

GIV VANDET TILBAGE TIL JORDEN

Jord har en naturlig evne til at holde på vand. Det betyder, at den kan optage vand i våde perioder og afgive det i tørre. Vandet synker ned i luftrummet mellem jordmolekylerne og binder sig til jordpartikler og organisk materiale. De sandede jorde ved Skjern Å har begrænset kapacitet til at binde vandet, men ved at opbygge det organiske indhold i jorden, kan man opbygge denne kapacitet.

Omstillingsvirkemidler

- Genetabler åernes naturlige dynamikker, for at skabe variation og øge biodiversiteten
- Udnyt de store dyrs evner som økosystemsingeniører – kvæg, heste, bævere etc.
- Tænk vand og variation ind i skovene, for at de nye skovrejsninger bliver biodiverse

Fleksibel naturtilgang med fokus på at skabe sammenhængende, varierede naturområder med mosaiklandskaber og naturlige dynamikker

